

Alueiden komitean lausunto aiheesta ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni — Mitä vaikutuksia paikallis- ja alueviranomaisille?”

(2008/C 325/08)

ALUEIDEN KOMITEA

- korostaa ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen tärkeyttä, sillä sen myötä Välimeren alue on nostettu erittäin tärkeään asemaan Euroopan unionin asialistalla. Lisäksi se on herättänyt innostunutta keskustelua ja pohdintaa asiaan liittyvien haasteiden vaatimalla tasolla.
- on vakuuttunut, etteivät Välimeren pohjois- tai eteläpuoliset, pelkästään diplomaattiseen lähestymistapaan keskittyvät aloitteet voi johtaa kestäviin ratkaisuihin, ellei paikallisdemokratiaa oteta keskustelujen keskipisteeseen olipa sitten kysymys paikallisdemokratian vahvistamisesta tai Välimeren pohjois- ja eteläpuolisten maiden alueiden ja kuntien suorasta yhteistyöstä Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin puitteissa.
- muistuttaa alueiden olevan yksi niistä hallinnon tasoista, joilla voidaan kehittää ratkaisuja globalisaation haasteisiin sopeutumiseksi ja niihin vastaamiseksi tiiviissä yhteistyössä muiden institutionaalisten tasojen kanssa. Erityisesti Euroopan paikallis- ja alueviranomaiset ovat asteittain vahvistaneet asemaansa näiden ratkaisujen rakentamiselle tärkeänä hallinnon tasona.
- toistaa sen vuoksi vaatimuksensa, että paikallis- ja alueviranomaiset tunnustetaan Barcelonan prosessin ja Euro—Välimeri-yhteistyön oleellisiksi kumppaneiksi.
- on päättänyt kannattaa AK:n jäsenistä ja Euro—Välimeri-yhteistyöhön osallistuvien eurooppalaisten ja kansainvälisten järjestöjen edustajista sekä yhtä suuresta määrästä Välimeren etelä- ja itäpuolisten maiden alueyhteisöjen edustajia koostuvan **Euro—Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokouksen (ARLEM)** perustamista pysyväksi vuoropuhelu-, näkemystenvaihto- ja yhteistyöfoorumiksi. Komitea kehottaa tunnustamaan ARLEM:n roolin neuvonantavana elimenä Barcelonan prosessin mukaiseen Välimeren unionin tulevan hallinnon yhteydessä Euro—Välimeri-alueen parlamentaarisen edustajakokouksen (APEM) mallin mukaisesti.

Yleisesittelijä: Isidoro GOTTARDO, Sacilen kunnanvaltuutettu

Viiteasiakirjat

Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltion Ranskan 13. kesäkuuta 2008 esittämä pyyntö laatia lausunto aiheesta ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni — Mitä vaikutuksia paikallis- ja alueviranomaisille?” ja komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle aiheesta ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni”

KOM(2008) 319 lopullinen

I. YLEISTÄ

ALUEIDEN KOMITEA

1. korostaa ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen tärkeyttä, sillä sen myötä Välimeren alue on nostettu erittäin tärkeään asemaan Euroopan unionin asialistalla. Lisäksi se on herättänyt innostunutta keskustelua ja pohdintaa asiaan liittyvien haasteiden vaatimalla tasolla. Komitea on tyytyväinen Euroopan unionin puheenjohtajavaltion Ranskan käynnistämän ja Välimeren etelä- ja itäpuolisten 16 kumppanuusmaan tukeman hankkeen käytännölliseen ulottuvuuteen sekä poliittisiin visioihin.

2. on tyytyväinen Barcelonan prosessin puitteissa tähän asti toteutettujen tiettyjen toimenpiteiden ja aloitteiden hyvään onnistumiseen. Komitea pahoittelee kuitenkin, ettei rauhaa, turvallisuutta ja inhimillistä ja sosiaalista kehitystä koskevissa kysymyksissä ole edetty merkittävästi ja että paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen on ollut vähäistä.

3. korostaa, että Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin tulisi uudessa muodossaan mahdollistaa siirtyminen pelkästään hallitusten välisestä yhteistyöjärjestelmästä Välimeren pohjois- etelä- ja itäpuolisten maiden kansalaisten vuoropuheluhankkeeseen sekä etenkin Välimeren etelä- ja itäpuolisten maiden yhteistyöhankkeeseen siten että samalla varmistetaan kyseisten maiden paikallis- ja alueviranomaisten osallistuminen kansalaisten tarpeisiin ja yhteisvastuuseen perustuvan yleisen strategian mukaisten konkreettisten ja yhdessä sovittujen projektien puitteissa.

4. katsoo, että jotta Euro—Välimeri-alueen maiden yhteistyö kumppanuuden vahvistamiseksi ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen avulla voisi onnistua, on löydettävä uusia katalysoivia aiheita sen varmistamiseksi, että hankkeen konkreettiset hyödyt ovat kansalaisille selvästi nähtävissä. Periaatejulistukset on muutettava käytännön toimenpiteiksi, mikä vaatii paikallis- ja aluetason poliittisten vastuutahojen painokasta osallistumista sekä avointa ja selkeää tiedottamista.

5. huomauttaa, että paikallis- ja alueviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksia tehostaa toimintaansa julkisessa politiikassa rajoittaa usein paikallisdemokratian sekä todellisen hallinnonhajauttamisprosessin heikkous erityisesti Välimeren etelä- ja itäpuolisissa maissa.

6. toteaa samalla, etteivät hallinnon hajauttaminen ja osallistava paikallishallinto aina välttämättä liity toisiinsa. Eräissä valtioissa Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella paikallis- ja alueviranomaiset ovat omalta osaltaan ottaneet vastaan haasteen nostaa äänestysvilkkautta ja edistää kansalaisten osallistumista sekä kutsua järjestöt mukaan strategioiden laatimiseen ja merkittävien alue- tai kaupunkihankkeiden valmisteluun.

7. on vakuuttunut, etteivät Välimeren pohjois- tai eteläpuoliset, pelkästään diplomaattiseen lähestymistapaan keskittyvät aloitteet voi johtaa kestäviin ratkaisuihin, ellei paikallisdemokratiaa oteta keskustelujen keskipisteeseen olipa sitten kysymys paikallisdemokratian vahvistamisesta tai Välimeren pohjois- ja eteläpuolisten maiden alueiden ja kuntien suorasta yhteistyöstä Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin puitteissa.

8. on sen vuoksi tyytyväinen Pariisissa 13. heinäkuuta kokoontuneiden Euro—Välimeri-kumppanuusmaiden valtion- ja hallitusten päämiesten antamaan julistukseen, jossa korostetaan kansalaisyhteiskunnan, paikallis- ja alueviranomaisten ja yksityissektorin aktiivista osallistumista ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen toteuttamiseen.

9. katsoo kuitenkin, ettei ole tarkoituksenmukaista asettaa samalle tasolle niitä tahoja, joilla on demokraattinen legitimiys, kuten paikallis- ja alueviranomaiset, ja niitä, joilla sitä ei ole, kuten kansalaisyhteiskunta ja yksityissektori.

10. yhtyy lisäksi Euro—Välimeri-kumppanuusmaiden valtion- ja hallitusten päämiesten näkemykseen, jonka mukaan haasteena on ”lisätä yhteistä vastuuta prosessista, perustaa hallinto tasavertaisuudelle ja toteuttaa sitä konkreettisissa, kansalaisten kannalta näkyvämmässä hankkeissa”, sillä se antaa mahdollisuuden tehdä Välimeren pohjois-, etelä- ja itäpuolisten maiden suhteista ”konkreettisemmat ja näkyvämmät alueen asukkaiden kannalta tärkeiden laajemmin tai suppeammin alueellisesti rajattujen hankkeiden kautta”.

11. kiinnittää huomiota paikallis- ja alueviranomaisten sitoutumiseen sekä valmiuteen rikastuttaa ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitetta edistämällä paikallisdemokratiaa ja hajauttamaa yhteistyötä.

12. muistuttaa, että Euroopan unionin politiikkojen toteuttamisesta saatujen kokemusten mukaan useimpien politiikkojen täytäntöönpanossa tarvitaan paikallisviranomaisten sitoutumista, resursseja ja osallistumista, ja korostaa siksi Euroopan paikallis- ja alueviranomaisten vankkaa kokemusta ja asiantuntemusta sellaisten kaupunki- ja maaseutukysymysten käsittelystä ja hallinnoinnista, jotka liittyvät ympäristöön, energiaan, liikenteeseen, väestönsuojeluun, muuttoliikkeisiin, talouskehitykseen sekä muihin Barcelonan prosessin painopistealoihin, kuten kulttuurienväliseen vuoropuheluun, koulutukseen sekä inhimilliseen ja sosiaaliseen ulottuvuuteen. Komitea pahoittelee siksi, ettei Pariisin huippukokouksen päätelmiin liitetystä kehityshankkeista kuultu etukäteen alue- ja paikallisviranomaisia, vaikka niiden osallistuminen hankkeiden tulevaan täytäntöönpanoon on välttämätöntä, ja korostaa, että kyseinen hallitustenvälinen lähestymistapa on tulevaisuudessa korjattava siten että kaikki asianomaiset hallinnon tasot kutsutaan selvästi mukaan.

13. korostaa samoin kuin kyseisestä aiheesta viimeksi antamassaan lausunnossa, että paikallis- ja alueviranomaiset on tärkeää kutsua täytäntöönpanovaiheen lisäksi mukaan myös kaikkiin yhteistyöprosesseihin strategioiden suunnittelusta ja ohjelmien ja hankkeiden täytäntöönpanosta strategioiden täytäntöönpanon seurantaan ja tulosten arviointiin varsinkin niillä aloilla toteutettavissa hankkeissa, joilla paikallis- ja alueviranomaisilla on laajennettua ja suoraa toimivaltaa. Näistä aloista mainittakoon esimerkiksi kaupunkisuunnittelu ja maankäyttö, vesi- ja jätehuolto, ympäristö ja ilmastonmuutoksen paikalliset vaikutukset, paikallinen talouskehitys, kulttuuri- ja historiallisen perinnön hallinnointi ja hyödyntäminen, paikallinen matkailukehitys, julkinen perusterveydenhuolto sekä kotouttamista jo sosiaalista yhteenkuuluvuutta koskevat politiikat.

14. on tyytyväinen Ciudad-ohjelman tulevaan käynnistämiseen nykyisen eurooppalaisen naapurisuuden ja kumppanuuden välineen puitteissa. Ohjelmalla pyritään edistämään yhteistyötä kaupunkikehityksen alalla sekä vuoropuhelua Välimeren alueella. Komitea yhtyy näkemykseen, jonka mukaan painopistealoja ovat kestävä ympäristökehitys, energiatehokkuus, kestävä talouskehitys sekä sosiaalisten erojen kaventaminen. Paikallis- ja alueviranomaisilla on näillä aloilla laajaa ja suoraa toimivaltaa, ja niillä voidaan hyödyntää Euroopan paikallis- ja alueviranomaisien vankkaa kokemusta ja osaamista.

15. huomauttaa, ettei ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen rahoitusnäkökohtia ole toistaiseksi selvitetty ja että paikallis- ja alueviranomaiset voivat toimia yhtä lailla poliittisina kuin teknisinä ja rahoituskumppaneina sellaisten strategioiden ja hankkeiden laadinnassa ja täytäntöönpanossa, joilla vastataan yhtäältä kansalaisten todellisiin tarpeisiin ja toisaalta ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen tavoitteisiin. Lisäksi komitea huomauttaa, ettei ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloite muuta ohjelmien ja rahoituksen osalta millään muotoa Euroopan naapuruuspolitiikan Välimeri-ulottuvuutta.

16. muistuttaa alueiden olevan yksi niistä hallinnon tasoista, joilla voidaan kehittää ratkaisuja globalisaation haasteisiin sopeutumiseksi ja niihin vastaamiseksi tiiviissä yhteistyössä muiden institutionaalisten tasojen kanssa. Erityisesti Euroopan paikallis- ja alueviranomaiset ovat asteittain vahvistaneet asemaansa näiden ratkaisujen rakentamiselle tärkeänä hallinnon tasona.

17. toistaa sen vuoksi vaatimuksensa, että paikallis- ja alueviranomaiset tunnustetaan Barcelonan prosessin ja Euro—Välimeri-yhteistyön oleellisiksi kumppaneiksi.

18. panee merkille EU:n ja Välimeren alueen hajautettuun yhteistyöhön osallistuvien eri kansallisten, eurooppalaisten ja kansainvälisten paikallis- ja alueviranomaisien verkostojen ja järjestöjen roolin ja asiantuntemuksen sekä niiden

ruohonjuuritason asiantuntemuksen ja osaamisen ⁽¹⁾. Sen vuoksi toimenpiteiden vastavuoroisuutta olisi lisättävä ja hajautettujen yhteistyöhankkeiden tavoitteita lähennettävä Euro—Välimeri-kumppanuuden tavoitteisiin tulosten optimoimiseksi.

19. vahvistaa jälleen kannattavansa Euro—Välimeri-alueen paikallis- ja alueviranomaisien foorumin Marseillen 23. kesäkuuta 2008 kokoontuneiden paikallis- ja alueviranomaisien edustajien julistusta.

20. tukee tässä yhteydessä paikallis- ja alueviranomaisien ja niitä edustavien järjestöjen toivomusta, että luodaan asianmukainen institutionaalinen alueellistamisväline, jonka avulla varmistetaan niiden pysyvä edustus Barcelonan prosessin mukaisessa Välimeren unionissa ja aktiivinen osallistuminen sen toimintaan. Komitea toistaa näin ollen asiaa käsittelevissä aiemmissa lausunnoissaan tekemänsä esityksen.

21. asettaa sen vuoksi tavoitteeksi, että perustetaan Euro—Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokous (*Assemblée Régionale et Locale Euro-méditerranéenne*, ARLEM), jonka jäsenet edustavat tasapuolisesti Euroopan unionin ja Välimeren alueen kumppanuusmaiden paikallis- ja aluevaltuutettuja parlamentaarisen tason edustuselimen Euro—Välimeri-alueen parlamentaarisen edustajakokouksen (APEM) mallin mukaisesti.

II. POLIITTISET SUOSITUKSET

22. kehottaa ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -hankkeen hallintoelimiä tunnustamaan poliittisesti paikallis- ja alueviranomaisien roolin sekä kutsumaan ne virallisesti ja konkreettisesti mukaan yhteistyöprosessiin ja Barcelonan prosessin mukaiseen Välimeren unioniin.

23. kehottaa siksi määrittelemään paikallis- ja alueviranomaiset täysivaltaisiksi yhteistyökumppaneiksi ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen uuden käynnistämisen yhteydessä laadittavissa uusissa työasiakirjoissa.

24. korostaa, että paikallis- ja alueviranomaisien olisi voitava osallistua jo varhaisesta vaiheesta lähtien keskushallitusten rinnalla Euroopan unionin ja Välimeren etelä- ja itäpuolisten kumppanuusmaiden kahdenvälisen assosiaatiosopimusten, strategia-asiakirjojen ja toimintasuunnitelmien laatimiseen erityisesti Euroopan naapuruuspolitiikan puitteissa.

⁽¹⁾ Useat verkostot, järjestöt ja keskuskeskukset osallistuvat konkreettisiin toimiin, kyseisiä maita koskeviin tutkimuksiin sekä Euro—Välimeri-yhteistyöhön. Tämä työ olisi luetteloitava, siihen olisi perehdyttävä, siitä olisi otettava oppia ja saatujen kokemusten perusteella olisi laadittava kokonaan uusi aloite. Esimerkkinä mainittakoon kaupunkien ja paikallisyhteisöjen liiton (*United Cities and Local Governments*) maailmanlaajuinen raportti hallinnon hajauttamisesta ja paikallisdemokratiasta, jossa viitataan ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni” -aloitteen kumppanuusmaiden tilanteeseen.

25. kehottaa lisäksi Euro—Välimeri-kumppanuusmaiden hallituksia luomaan mekanismeja järjestelmällistä kansallista vuoropuhelua varten sekä alue- ja paikallistason toimijoiden, työmarkkinaosapuolten, kansalaisyhteiskunnan ja paikallis- ja alueviranomaisten verkostojen ja järjestöjen kuulemiseksi.

26. on päättänyt kannattaa AK:n jäsenistä ja Euro—Välimeri-yhteistyöhön osallistuvien eurooppalaisten ja kansainvälisten järjestöjen edustajista sekä yhtä suuresta määrästä Välimeren etelä- ja itäpuolisten maiden alueyhteisöjen edustajia koostuvan **Euro—Välimeri-alueen alue- ja paikallisedustajien kokouksen (ARLEM)** perustamista pysyväksi vuoropuhelu-, näkemystenvaihto- ja yhteistyöfoorumiksi. Komitea kehottaa tunnustamaan ARLEM:n roolin neuvoo-antavana elimenä Barcelonan prosessin mukaiseen Välimeren unionin tulevan hallinnon yhteydessä Euro—Välimeri-alueen parlamentaarisen edustajakokouksen (APEM) mallin mukaisesti.

27. kehottaa Euroopan komissiota sovittamaan kyseiseen uuden hankkeen yhteen yhteisön eri ohjelmien, projektien ja välineiden⁽²⁾ sekä nykyisen Euro—Välimeri-yhteistyön⁽³⁾ kanssa sekä koordinoimaan niitä ja niveltämään ne tehokkaasti toisiinsa, jotta voidaan hyödyntää saatuja kokemuksia, välttää toimenpiteiden toistoa ja saada aikaan edistystä.

28. ehdottaa, että tutkitaan mahdollisuutta sopeuttaa nykyiset rakennetukivälineet Välimeren alueen oloihin siten, että keskitytään ennen kaikkea taloudelliseen ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen, minkä ansiosta Euroopan unionin ja Välimeren alueen maiden paikallis- ja alueviranomaisten yhteistyö pohjautuisi alueelliseen ulottuvuuteen.

29. kehottaa ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni”-hankkeen hallintoelimiä käyttämään prosessin uudelleenkäynnistämisen tarjoamat mahdollisuudet hyväkseen edistääkseen paikallishallinnon uudistamista ja hallinnon hajauttamista

tietyissä Välimeren etelä- ja itäpuolisissa maissa sekä käynnistääkseen desentralisointiprosessin muissa maissa.

30. ehdotta siksi, että paikallis- ja alueviranomaisten institutionaalisen vahvistamiseen tähtäävät strategiat asetetaan etusijalle ja että käynnistetään ohjelmia hallinnon ajanmukaistamiseksi sekä koulutushankkeita paikallisten ja alueellisten henkilöresursien kehittämiseksi.

31. katsoo, että lisävastuun antaminen paikallis- ja aluevaltuutetuille edistää sellaisen monitasoisen hallinnon esiin-nousua, jossa eli institutionaaliset tasot yhdistävät voimansa julkista politiikka ja kehityspolitiikka koskevassa päätöksenteossa sekä näiden politiikkojen suunnittelussa, täytäntöönpanossa ja arvioinnissa.

32. ehdottaa, että hankkeiden täytäntöönpanossa mobilisoidaan paikalliset, tekniset ja akateemiset henkilöresurssit sekä varmistetaan kansalaisten optimaalinen osallistuminen siten että he sitoutuvat yhteistyöprosessiin ja sen myötä käynnistettäviin hankkeisiin.

33. katsoo, että ”Barcelonan prosessi: Välimeren unioni”-aloitteen dynaaminen kehitys voi tarjota kaikille eri tasojen toimijoille mahdollisuuksia oppia, luoda uusia suhteita sekä löytää uusia tapoja edistää keskinäistä tunnustamista. Samalla edistetään sitä, että mukana olevat eri toimijat (keskushallinto ja hajautettu hallinto, paikallis- ja alueviranomaiset, kansalaisyhteiskunta jne.) oppivat soveltamaan uudenlaista lähestymistapaa kehitykseen ja paikallisdemokratiaan.

34. valtuuttaa puheenjohtajansa toimittamaan tämän lausunnon EU:n puheenjohtajavaltiolle Ranskalle, Välimeren unionin puheenjohtajille, Euroopan komissiolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle, Euro—Välimeri-alueen parlamentaariselle edustajakokoukselle sekä Välimeren etelä- ja itäpuolisten maiden valtionpäämiehille.

Bryssel 9. lokakuuta 2008

Alueiden komitean
puheenjohtaja
Luc VAN DEN BRANDE

⁽²⁾ Esimerkkeinä mainittakoon alueidenväliset yhteistyörahasotot sekä Kroatian ja Turkin kaltaisia ehdokasmaita koskeva Euroopan unionin laajentumispolitiikka.

⁽³⁾ Esimerkiksi Euroopan naapuruuspolitiikka, yhteisön ohjelmat kuten Erasmus Mundus ja tutkimuksen ja teknologian kehittämisen puiteohjelma sekä Välimeren alueella sijaitsevien Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Maghreb-maiden 5+5-vuoropuhelu.